

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen neuvotteluesitys Kouvolan kaupungille koskien pakolaisten vastaanottoa vuonna 2023

2866/04.03.01.01/2022

Kaupunginhallitus 07.11.2022 § 304

Valmistelija: apulaiskaupunginjohtaja Tuukka Forsell puh. 020 615 9333, tuukka.forsell(at)kouvola.fi

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella (ELY-keskuksella) on Kouvolan kaupungin kanssa toistaiseksi voimassa oleva sopimus pakolaisten kuntaan osoittamisesta, kotoutumisen edistämisestä ja kustannusten korvaamisesta. Sopimusta on käsitelty Kouvolan kaupunginhallituksessa 6.9.2021 ja 20.9.2021. Sopimuksen mukaan ELY-keskus tiedustelee vuosittain kunnan mahdollisuutta vastaanottaa pakolaisia ja neuvottelee kuntaan sijoittamisesta kunnan kanssa tapauskohtaisesti. Neuvotteluesitys vuodelle 2023 on tullut 7.10.2022.

Kuntapaikkoja tarvitaan vuonna 2023 pakolaiskiintiössä saapuville, oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille sekä kotikunnan saaneille tilapäistä suojelua saaville. Kotoutumislakia on esitetty muutettavaksi 1.3.2023 alkaen siten, että myös tilapäistä suojelua saavat, jotka saavat kotikunnan ja siirtyvät vastaanottojärjestäjästä kunnan palvelujen piiriin, sisältyisivät kuntaan osoittamisen ja kuntakorvausten piiriin. Valtaosa tilapäistä suojelua saavista on Ukrainan kansalaisia. Muutos lisää kuntapaikkatarvetta vuonna 2023. Työ- ja elinkeinoministeriö on arvioinut, että vuonna 2023 tarvitaan noin 4 200 kuntapaikkaa. Kouvolassa on Tornionmäessä 400 paikkainen vastaanottokeskus ja mahdollisesti joulukuussa on Kuusankoskelle avautumassa myös 400 paikkainen vastaanottokeskus, jotka tulevat lisäämään kuntapaikkojen tarvetta, mutta ovat kuitenkin eri asioita kuin kiintiöpakolaisten määrä.

ELY-keskuksen ja Kouvolan kaupungin tämänhetkinen sopimus on avoin, eikä sisällä määrällisiä kuntapaikkatavoitteita. Tämän lisäksi Kouvola on tehnyt vuosittain päätöksen vuosittain otetusta kiintiöpakolaisten määrästä, mikä on ollut viime vuosina 15-20 henkilöä vuodessa. Vuonna 2020 ja 2021 Kouvola ei ole ottanut kiintiöpakolaisia ollenkaan vireillä olleen hallinto-oikeus valituksen vuoksi ja allekirjoittamattoman Ely-sopimuksen vuoksi. Vuonna 2022 on sovittu otettavaksi 20 kiintiöpakolaista ja viisi hätätapausta. Tällä hetkellä Kouvolaan on tulossa kuusi pakolaista tämän vuoden puolella. Loput 2022 kiintiöstä toteutuvat alkuvuodesta 2023. Vuoden 2022 kiintiöstä kuntaan esitetyt pakolaiset ovat Syyrian ja Afganistanin tilannetta pakenevia perheitä. Kouvolan kaupunkiin muutti vuosina 2020 49 ja 2021 54 pakolaistaustaista henkilöä. Luku sisältää sekä

kiintiöpakolaisena maahan tulleita, turvapaikkahaun kautta oleskeluluvan kansainvälisen suojelun perusteella saaneita, että edellä mainittujen perheenjäseniä. Kouvolassa on ollut kotoutumislain mukaisten korvausten piirissä 1/2021 yhteensä 157 henkilöä ja vastaavasti 1/2022 yhteensä 116 henkilöä.

Kymenlaaksossa eläkeikäisen väestön osuus on koko maan suurimpia, ja toisaalta syntyvyys maan matalimpia. Tästä syystä maakunnan väestö on vähenemässä nopeasti. Maahanmuutolla voidaan osin lieventää väkiluvun laskun vaikutuksia. Turvapaikanhakijoiden lisäksi Suomi on vuosittain ottanut vastaan kiintiöpakolaisia. Suomen hallitus vahvistaa vuosittain pakolaiskiintiön. Suomi valitsee kiintiöpakolaiset pakolaisleireiltä YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n esityksestä ja tarjoaa näin pysyvää suojelua henkilöille, jotka eivät voi turvautua kotimaansa tai pysyvän asuinmaansa suojeluun. Suomi painottaa pakolaiskiintiössä haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien, kuten perheiden sekä vaikeassa asemassa olevien naisten ja lasten valintaa.

Maailmanlaajuiset uudelleensijoittamisen tarpeet ovat kasvaneet viime vuosina, ja UNHCR arvioi 1,47 miljoonan pakolaisen olevan uudelleensijoittamisen tarpeessa vuonna 2022. Suomen ja Euroopan unionin tavoitteena on lisätä uudelleensijoittamista unionin alueelle ja vakiinnuttaa toiminta myös niihin jäsenvaltioihin, joissa sitä ei ole perinteisesti harjoitettu. Eduskunta päättää vuosittain valtion talousarvion hyväksymisen yhteydessä, kuinka monta kiintiöpakolaista Suomi sitoutuu ottamaan. Hallitusohjelmassa todetaan, että vuonna 2020 kiintiöpakolaisia otetaan Suomeen vähintään 850; tämän jälkeen määrä vaihtelee vuosittain 850–1 050 välillä turvapaikanhakijoiden määrästä riippuen. Vuonna 2022 Suomi vastaanottaa Afganistanin tilanteen vuoksi yhteensä 1 500 kiintiöpakolaista. Pakolaiskiintiö on kohdentunut vuonna 2022 syyrialaisiin, afgaaneihin, kongolaisiin, sudanilaisiin ja eritrealaisiin sekä kansalaisuuden osalta määrittelemättömiin hätätapauksiin, joita UNHCR esittää Suomelle. Vuoden 2023 kohdennus julkaistaan loppuvuoden aikana.

Valtio korvaa pakolaisista aiheutuvia kuluja niille kunnille, joilla on voimassa oleva sopimus ELY-keskuksen kanssa. Korvattavia kustannuksia ovat:

- laskennallinen korvaus pakolaisten ohjauksen, neuvonnan ja muun kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä
- sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannukset (vuoden 2023 alusta alkaen hyvinvointialue maksaa ja hakee korvauksen)
- kunnan maksama toimeentulotuki (vuoden 2023 alusta alkaen hyvinvointialue maksaa ja hakee korvauksen)
- tulkkaus- ja käännöspalvelut
- ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten tuki

- alkukartoituksen järjestäminen

Lisäksi on mahdollista saada lisäkorvausta hätätapausten vastaanottamisesta 3422 euroa alle 7-vuotiaista ja 1150 euroa yli 7-vuotiaista pakolaisista, mikäli kunta vastaanottaa vähintään 5 hätätapausta vuodessa. Lisäkorvaus maksetaan valtion rahoittamasta Sylvia-hankkeesta.

**Pakolaistyön ja kotoutumisen edistämisen kustannukset
Kouvolassa 2021 (yksilöitävissä olevat kustannukset):**

Menot 2 355 279 euroa	Tulot 2 174 439 euroa
Kotoutumisen tuki ja maahanmuuttoneuvosto • netto 63 791 €	Korvaukset/valtio euroa Laskennalliset korvaukset 396 231 € • Toimeentulotuen korvaus ja alkukartoitus 32 000 € • Erityiskustannusten korvaus 522 000 € • Tulkkikulujen korvaus 197 319 € • Yhteensä 1 147 550 €
Kymsote maahanmuuttopalvelut • 116 007 €	Valtionosuudet ja avustukset • Perusopetuksen valmistava opetus - 107 160 € • S2 kielen opetus, saadut avustukset 146 522 € • Kansalaisopisto, kotouttamissuunnitelma 3 560 € • Amm.opisto, laskennallinen osuus 983 967 € • Yhteensä 1 026 889 €
Perusopetus, maahanmuuttajaopetus, S2-kieli, valmistava opetus • 609 931 €	
Kasvun tuki, tulkkipalvelut • 17 619 €	
Ilतालukio, maahanmuuttajien perusopetus, aikuisten peruskoulutukset • 408 328 €	
KSAO, maahanmuuttajien ammatillinen peruskoulutus • 1 139 603 €	

Kouvolan kaupunkistrategia tuo esiin kansainvälisen työn ja työperäisen maahanmuuton tärkeyden ja lisäämisen tulevaisuudessa. Erilaisuuteen suhtaudutaan avoimesti – erilaiset näkemykset synnyttävät uudenlaisia oivalluksia. Kouvolan monikulttuurisuustyön kehittämissuunnitelmaan on kirjattu kunnan sitoutuminen nykyistä vahvemmin organisaationa hyviä väestösuhteita ja yhdenvertaisia palveluita edistävään työhön. Kaupungissa on laajat verkostot ja maahanmuuttaneiden kotoutumista tuetaan sekä kaupungin omana toimintana, Kymsoten ja tulevan hyvinvointialueen sekä yksityisen sektorin kanssa yhteistyötä tehden. Kaupungissa on erinomaista kotoutumisen edistämisen osaamista, jota kannattaa hyödyntää. Kouvolan kaupunki on saanut myös työ- ja elinkeinoministeriön rahoitusta maahan muuttaneiden neuvonnan ja ohjauksen kehittämiseksi ja vakiinnuttamiseksi.

Edellä esitettyyn tilannekuvaan perustuen Kaakkois-Suomen ELY-keskus esittää, että Kouvola myöntää vuonna 2023 kuntapaikan 20 kiintiöpakolaiselle (sisältäen 5 hätätapausta). Lopullisesti valtakunnallisesti vastaanotettavien kiintiöpakolaisten toteutuva määrä ja kuntapaikkajako varmistuu vasta siirtojen toteutuessa vuoden 2023 aikana. Mahdollisesti osa siirroista voi toteutua vasta 2024 puolella.

Turvapaikkahaun kautta oleskeluluvan kansainvälisen suojelun perusteella saaneita Kouvola vastaanottaisi resurssien puitteissa. Kaakkois-Suomen ELY-keskus pyytää vastausta tiedusteluun viimeistään 30.11.2022 mennessä.

Hyvinvointipäällikkö Sanna-Riitta Junnonen on kokouksessa paikalla asiantuntijana vastaamassa kysymyksiin.

Lisätietoja: hyvinvointipäällikkö Sanna-Riitta Junnonen, puh. 020 615 7429, sanna-riitta.junnonen(a)kouvola.fi; maahanmuuttokoordinaattori Tuija Väyrynen, puh. 020 615 8530, tuija.vayrynen(at)kouvola.fi

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää, että Kouvola myöntää vuonna 2023 kuntapaikan 20 kiintiöpakolaiselle (sisältäen 5 hätätapausta).

Kaupunginhallituksen päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Kaupunginhallitus myönsi hyvinvointipäällikkö Sanna-Riitta Junnoselle läsnäolo- ja puheoikeuden. Hän oli asiantuntijana läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana.
